Gemeente Druten

Notitie meicirculaire gemeentefonds 2026

Onderwerp: meicirculaire gemeentefonds 2026

Op 29 mei is de meicirculaire 2026 gepubliceerd.

Samenvatting
In deze meicirculaire wordt een actueel beeld geschetst van de financiële kaders, gebaseerd op de voorjaarsbesluitvorming 2026 van het Rijk. De circulaire is in belangrijke mate een financieel-technisch document.
Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeenten. De ontwikkeling ervan bepaalt daarom in belangrijke mate de financiële ruimte van gemeenten. In de meicirculaire zijn met name mutaties als gevolg van wijzigingen in de rijksuitgaven verwerkt. Gemeenten ontvangen op drie tijdstippen in het jaar informatie over de gemeentefondsuitkeringen: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de najaarsnota. De doorrekening van de meicirculaire 2026 laat voor alle jaren, met uitzondering van 2026, een voordeel zien t.o.v. de septembercirculaire 2025. (zie tabel met de samenvatting op pagina 3 van deze notitie)

Belangrijkste onderwerpen in de meicirculaire 2026
Volume- en prijs accres
In deze meicirculaire 2026 is een nieuwe raming voor het volumeaccres 2026 en verdere jaren opgenomen. Deze raming is gebaseerd op de actuele raming van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) door het Centraal Planbureau. Het volume accres van het gemeentefonds is vanaf 2024 gekoppeld aan het 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp (t-9 t/m t-2), waardoor het gemeentefonds minder schommelt.
Verder is het loon– en prijs accres aangepast aan de nieuwe macro economische cijfers van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2026. Voor 2026 (+0,41%), 2028 (+0,25%) en 2030 (+0,24%) zijn de ramingen voor de prijs bbp omhoog bijgesteld. Voor de jaren 2027 en 2029 zijn de (prijs)bijstellingen beperkt.

Verdeling gemeentefonds per 2027 (Herijking gemeentefonds Fase 2)
Op 1 januari 2023 voerde het Rijk de herverdeling van het gemeentefonds definitief in. Gemeenten gaan in stapjes naar die nieuwe verdeling. Dit ligt vast voor 3 jaar: maximaal € 37,50 per inwoner (zowel positief als negatief). Dit ingroeipad is in 2025 volledig ingevoerd (**fase 1**). In een kamerbrief van februari 2025 is bekendgemaakt dat het kabinet het nieuwe verdeelmodel in 2025 verder gaat evalueren. Daarnaast is bekendgemaakt dat de volgende stap in het ingroeipad gezet wordt op 1 januari 2027.

(fase 2): Op 30 mei 2026 is de Tweede kamer geïnformeerd over de verdeling per 1 januari 2027. Voor wat betreft het ingroeipad – het pad waarmee gemeenten sinds 1 januari 2023 naar de nieuwe verdeling ingroeien - is de fondsbeheerder het eens met het advies van de ROB (Raad Openbaar Bestuur) dat de beoogde richting van de totale herverdeling door de voorstellen ongewis is geworden. De huidige bedragen van het ingroeipad, voor die gemeenten die nog niet volledig waren ingegroeid (zoals Druten), worden voorlopig bevroren op het niveau van 2026. Zoals de ROB in zijn advies aangeeft is er nog vervolgonderzoek nodig. Een volgende stap in het ingroeipad is voorzien per 1 januari 2029. Voor Druten betekent dit dat de suppletie-uitkering voor de jaren 2027 en

2028 wordt bevroren op de stand van 2025. Het uitstel van invoering van het ingroeipad heeft voor Druten een voordelig financieel effect van afgerond € 550.000. In de berekening van de algemene uitkering houden we vanaf 2029 weer rekening met een negatieve stelpost van 285K in 2029 oplopend tot 855K in 2031. Dit is € 15 per inwoner per jaar.

BTW compensatiefonds
Decentrale overheden kunnen BTW terugvragen bij het BTW-compensatiefonds (BCF). Dit BCF werkt met een plafond. Als gemeenten minder terugvragen dan geraamd, wordt het verschil toegevoegd aan het gemeentefonds. Bij de septembercirculaire 2025 is hiervoor al een voorschot van € 428 miljoen uitbetaald. Bij de definitieve afrekening blijkt deze ruimte te zijn afgenomen met € 213 miljoen. Dit heeft voor Druten in 2026 een nadelig effect van ca. € 200.000 De totale ruimte onder het plafond is nu € 215 miljoen.

Aanpassing stelpost BCF
Op basis van de ruimte onder het plafond van het jaar 2025 van € 215 miljoen, mogen gemeenten in de begroting 2027 een structurele stelpost opnemen. Hierbij wordt er van uitgegaan dat deze ruimte onder het plafond jaarlijks optreedt. De provinciaal toezichthouders gebruiken de onderuitputting van dit plafond als richtlijn bij het beoordelen van de (meer)jarenbegroting. Gezien de financiële situatie in Druten is besloten om vanaf begroting 2025 een stelpost op te nemen in onze meerjarenbegroting van 50% van deze ruimte. Met ingang van 2027 verhogen we deze stelpost naar 75%. Het bedrag wat hiermee correspondeert is nu ca. € 152.000. Omdat de toekomstige ontwikkeling van de ruimte onder het BCF plafond onzeker is, stellen we voor om voor de jaren 2027 t/m 2030 een stelpost op te nemen binnen de algemene uitkering van 75% van de ruimte onder het BCF plafond als algemeen dekkingsmiddel.

Technische samenvatting (Bijstellingen 2026 en volgende jaren)
De doorrekening van de meicirculaire 2026 laat het volgende beeld zien:

	Bedragen in € x 1.000	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
A	**Raming alg. uitkering bij septembercirculaire 2025**	**44.082**	**44.070**	**43.746**	**44.973**	**46.365**
B	Raming alg. uitkering bij meicirculaire 2026	43.897	45.274	44.505	44.658	46.210
B1	Stelpost BTW Compensatiefonds (BCF) 75%	n.v.t.	152	152	152	152
B2	**Raming alg. uitkering bij meicirculaire 2026 inclusief stelpost BCF**	**43.897**	**45.426**	**44.657**	**44.810**	**46.362**
C	**Resultaat (=B2 -/- A) voor mutatie beheerproducten**	**- 185**	**+ 1.356**	**+ 911**	**- 163**	**- 3**
D	**Mutatie beheerproducten**	**- 170**	**- 541**	**+ 74**	**+ 984**	**+ 964**
1	Aanpassing budgetten Participatie/WSW		+ 121	+ 82	+ 122	+ 104
2	Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)		- 643			
3	Kinderopvang pleegouders	- 11	- 11			
4	Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp	- 25				
5	Faciliteitenbesluit opvangcentra.	- 22				
6	Meerkosten sociaal domein Oekraïne	- 41				
7	Implementatie plateau 2 inburgering	- 13				
8	Alleenverdienersproblematiek	- 25				
9	Aanpak problematische schulden	- 17				
10	Re-integratiedienstverlening jongeren	- 8	- 8	- 8	- 8	- 10
11	Ondersteuning lokale politieke partijen	- 8				
12	Huishoudelijke Hulp WMO incl. vangnet				+ 870	+ 870
E	**Resultaat na mutatie beheerprodukten (=C-/-D)**	**-/- 355**	**+/+ 815**	**+/+ 985**	**+/+ 821**	**+/+ 961**

Bovenstaand overzicht geeft een actualisatie van de beschikbare financiële ruimte na de meicirculaire 2026.

Voorgesteld wordt om in te stemmen met de aangegeven mutaties voor 2026-2030 op de beheerproducten (D1 t/m D9) en het resterende voordelig saldo voor 2026-2030 te verwerken via de perspectiefnota 2026.

Toelichting taakmutaties beheerprodukten

D1) Aanpassing budgetten Participatie/WSW
De omvang van de integratie-uitkering participatie wijzigt als gevolg van toekenning van loon- en prijsbijstelling 2026. Verder is de verdeling van de Rijksbijdrage beschut werk geactualiseerd. Dit heeft beperkte invloed op onze bijdragen hiervoor. De verdeling van de Rijksbijdrage op de WSW-middelen vanaf 2026 is eveneens geactualiseerd, gebaseerd op de gerealiseerde omvang van de sociale werkplaatspopulatie in 2025. Voor Druten betekent dit dat de rijksbijdrage SW in alle jaren lager wordt. Voor 2027 bedraagt de afname 125K, voor 2028 84K, 2029 122K en 2030 103K. We labelen deze bijstelling op grootboeknummer Werkvoorziening, zodat dit budgettair neutraal verloopt.
De rijksbijdrage beschut werk, als onderdeel van de integratie uitkering Participatie is structureel wat hoger door prijsbijstelling. De beschikbare rijksbijdragen voor nieuw beschut werk betalen we vanaf 2026 volledig door aan het werkbedrijf en we labelen deze bedragen (4k in 2027 aflopend tot -2k in 2030) dan ook voor uitvoering van deze taak op het grootboeknummer re-integratie.

D2) Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)
Voor 2027 is een totaalbedrag van € 671 miljoen beschikbaar gesteld aan gemeenten om uitvoering te kunnen geven aan hun taken op het gebied van klimaat- en energiebeleid. Druten ontvangt hiervoor € 643.000 en we stellen voor conform bestaand beleid dit bedrag toe te voegen aan grootboeknummer Energietransitie

D3) Kinderopvang pleegouders
Door de Rijksoverheid zijn via de decembercirculaire 2025 en de meicirculaire 2026 extra middelen beschikbaar gesteld in 2026 en 2027 als bijdrage voor de kosten die pleegouders maken voor kinderopvang en buitenschoolse opvang van hun pleegkinderen. Pleegouders betalen nu een eigen bijdrage in de kosten van kinderopvang en buitenschoolse opvang; dit zijn kosten die overblijven na het ontvangen van de eventuele kinderopvangtoeslag. Druten ontvangt in 2026 en 2027 afgerond € 11.000 en we labelen dit bedrag op grootboeknummer pleegzorg. (664003)

D4) Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp
Het beoogde doel van deze decentralisatie-uitkering is om gemeenten de mogelijkheid te bieden om de bestaande lokale aanpak van energiearmoede te intensiveren. In combinatie met de ontvangen data van de Stichting Tijdelijk Noodfonds Energie maakt dit het mogelijk huishoudens met een hoge energierekening en een laag inkomen gericht te benaderen, passende ondersteuning te bieden en daarbij gebruik te maken van het bestaande lokale hulpaanbod. Druten ontvangt hiervoor op basis van de decembercirculaire 2025 en de meicirculaire 2026 in totaal afgerond € 25.000. We voegen dit bedrag toe aan het budget bijzondere bijstand.

D5) Faciliteitenbesluit opvangcentra
Gemeenten die een opvangcentrum voor asielzoekers faciliteren ontvangen nu middelen voor de werkzaamheden in en voor de opvangcentra, maar ook voor noodopvang, onderwijshuisvestingskosten, voorlichtingskosten en aanvullende bekostiging in het kader van het faciliteren van asielopvang waar niet vanuit een andere regeling aan tegemoet wordt gekomen. In totaal ontvangt Druten voor 2025 en 2026 een totaalbedrag van € 22.000. We labelen dit bedrag op grootboeknummer Asiel.

D6) Meerkosten sociaal domein Oekraïne
Gemeenten ontvingen via de decembercirculaire 2025 voor het uitvoeren van de taken voor Oekraïense ontheemden in 2025 € 33 miljoen. Het gaat om de uitvoering van taken voor de zorg en ondersteuning vanuit de WMO 2015 en de jeugdwet, de uitvoering van het basistakenpakket jeugdgezondheidszorg, het rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek uit de Wet publieke gezondheid. Druten ontvangt € 41.000. We voegen dit bedrag toe aan grootboeknummer opvang Oekraïners (636050) in 2026.

D7) Implementatie Plateau 2 (Inburgering)
Gegevens over inburgeraars die vallen onder de Wet inburgering 2021 worden op dit moment veelal handmatig (via portalen en bestanden) uitgewisseld. Dit is niet alleen foutgevoelig, maar ook zeer arbeidsintensief. Om die reden worden op dit moment voorbereidingen getroffen om de geautomatiseerde uitwisseling van gegevens binnen de inburgeringsketen ("plateau 2") mogelijk te maken. De implementatie hiervan zal stapsgewijs vanaf 2026 gaan plaatsvinden. De bijdrage die gemeenten ontvangen, kan worden gebruikt voor eventuele investeringen die voor deze overstap nodig zijn. Het gaat om een totaalbedrag van € 4,6 miljoen. Druten ontvangt hiervoor € 13.000 en we stellen voor deze middelen toe te voegen aan grootboeknummer Opvang statushouders.

D8) Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek en aanvulling 2024
Op basis van de wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek verstrekken gemeenten in de periode 2025-2027 een vaste tegemoetkoming aan alleenverdienershuishoudens die door een ongunstige samenloop van regelingen te weinig toeslagen ontvangen en hierdoor een inkomen onder het bestaansminimum hebben. Druten ontvangt in 2026 € 25.000 en we voegen dit bedrag toe aan het budget bijzondere bijstand.

D9) Aanpak problematische schulden
Het kabinet voert een pakket aan maatregelen in om problematische schulden aan te pakken. Voor 2026 worden middelen overgemaakt naar het gemeentefonds. Druten ontvangt hiervoor € 17.000 en we voegen dit bedrag in 2025 toe aan het budget schuldhulpverlening.

D10) Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren
Er wordt structureel extra budget beschikbaar gesteld gericht op de arbeidsinschakeling van jongeren tot 27 jaar. Het gaat om middelen voor individuele gemeenten voor het ondersteunen van jongeren bij of gericht op arbeidsinschakeling. We voegen de middelen toe aan het reintegratiebudget. Druten ontvangt afgerond € 8.000 in 2026 tot en met 2029 en de jaren daarna afgerond € 10.000.

D11) Ondersteuning lokale politieke partijen
In de begroting van het ministerie van BZK is € 8,2 miljoen beschikbaar voor de subsidiering van decentrale politieke partijen. Dit is onderdeel van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen. Omdat deze wet nog niet inwerking is getreden, heeft de Tweede kamer een amendement aangenomen om voor 2026 een bedrag van € 5,5 miljoen van de begroting van BZK naar het gemeentefonds over te hevelen. Met deze middelen kunnen gemeenten lokale politieke partijen die een zetel hebben in de gemeenteraad ondersteunen. Druten ontvangt afgerond € 8.000 en we voegen dit budget toe aan grootboeknummer Gemeenteraad.

D12) Huishoudelijke hulp uit WMO met vangnet
Deze maatregel komt uit het Coalitieakkoord van het kabinet Jetten. Mensen die dat kunnen, gaan zelf betalen voor huishoudelijke hulp. Huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de wet maatschappelijke ondersteuning 2015 wordt daarom geschrapt met ingang van 1 januari 2029. Hiervoor wordt vanaf 2029 € 1,4 miljard aan het gemeentefonds onttrokken. Tegelijkertijd wordt € 430 miljoen toegevoegd aan het gemeentefonds als vangnet voor mensen die deze hulp niet zelf kunnen regelen. Per saldo dus een korting van € 1 miljard. Voor Druten betekent dit met ingang van 2028 een daling van de algemene uitkering met € 870.000. Als gevolg van invoering van deze maatregel hebben gemeenten jaarlijks minder uitgaven. We verwerken de korting op een budgettair neutrale wijze in onze begroting door de lasten WMO Huishoudelijke hulp met hetzelfde bedrag te verlagen met ingang van 2029.

Bijlage: meicirculaire 2026